

Nr 315.

Av fru **Svenson m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder för beredande av vila och rekreation åt mödrar och barn.

Kungl. Maj:t har i proposition nr 233 framlagt förslag om åtgärder för beredande av vila och rekreation åt mödrar och barn. Åtgärderna avse fria sommarresor för barn och vårdare, stöd i olika former åt husmoderssemestern samt bidrag till driften av barnkolonier.

Vad beträffar de fria sommarresorna för barn hälsa motionärerna med tillfredsställelse förslaget om utsträckning av rätten till fria resor att gälla även mindre tätorter och landsbygden. I fråga om övriga bestämmelser för rätt till fria resor förordar föredragande statsrådet höjning av gällande inkomst- och förmögenhetsgränser. Förslaget innebär att rätt till fria sommarresor för barn skall inträda, då familjens till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt beskattningsbara belopp icke överstiger 2 500 kr. och den skattepliktiga förmögenheten icke överstiger 20 000 kr. Om det beskattningsbara beloppet icke överstiger 500 kr. skall rätt till fria barnresor föreligga oavsett den skattepliktiga förmögenhetens storlek. Motionärerna vilja för sin del framhålla att de i propositionen förordade nya inkomst- och förmögenhetsgränserna innebära en avgjord förbättring. Vi anse dock att den föreslagna högsta förmögenhetsgränsen utgör en orättvisa, som kommer att drabba vissa kategorier, främst företagare inom jordbruket. Det råder icke någon tvekan om att åtskilliga jordbrukarfamiljer, vilkas beskattningsbara belopp understiger 2 500 kr. komma att utestängas från rätt till fria barnresor på grund av förmögenhetsspärren. Man kan inte med fog göra gällande att dessa familjer på grund av innehavet av förmögenhet skulle ha en så god ekonomisk ställning, att de böra mista rätten till fria barnresor. Det förhåller sig nämligen på det sättet, att för drivande av jordbruk fordras ett visst icke obetydligt kapital, som helt enkelt icke kan undvaras.

Det bör i detta sammanhang erinras om att fastighetsvärdena genom den senaste fastighetstaxeringen höjts med i genomsnitt 25 à 30 procent. Härigenom har ägarnas fastighetsställning visserligen formellt men icke reellt förbättrats. Denna höjning av fastighetsvärdena motsvarar nämligen endast i stort sett den försämring av penningvärdet som ägt rum under krigsåren.

Det torde vidare vara uppenbart att höjningen av inkomstgränsen med 1 000 kr. icke är likvärdig med en höjning av förmögenhetsgränsen med 10 000 kr. Den förra höjningen innebär en betydligt större favör än den senare bl. a. på grund av de dyrortsgraderade skattefria ortsavdragen såväl i fråga om man och hustru som för barnen.

Starka skäl tala sålunda för att en ändring i den föreslagna högsta gränsen för den skattepliktiga förmögenhetens storlek. Det kan måhända synas ligga närmast till hands att föreslå en förskjutning uppåt med visst belopp av förmögenhetssparren. Motionärerna anse emellertid att ett dylikt förslag ej är godtagbart utan vilja i stället förorda ett helt slopande av förmögenhetsgränsen. Det är utan tvivel mest tillfredsställande att familjer med samma inkomster och därmed möjligheter till jämbördiga levnadsförhållanden erhålla samma sociala förmåner utan hänsyn till förekomsten av förmögenhet. Avgörande för rätten till fria sommarresor för barn och vårdare bör enbart vara det förhållandet, att familjens till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt beskattningsbara belopp icke överstiger 2 500 kr. Det är givet att samma grunder i fråga om inkomst- och förmögenhetsförhållanden som här föreslagits böra gälla för rätt till fria resor till självordnad semester för husmödrar.

Vad angår det statliga stödet till husmoderssemesteren har i propositionen föreslagits att statsbidraget till driften av semesterhem för nästa budgetår begränsas till 100 000 kr. Detta innebär en sänkning med 300 000 kr. i förhållande till den summa som befolkningsutredningen funnit böra beviljas. Statsrådet motiverar sitt ställningstagande med att de statliga driftbidragen till semesterhem förutsätta bidrag från vederbörande landsting, varom beslut kan fattas först i september 1946 vid den egentliga semestersäsongens slut. Det är emellertid uppenbart, att begränsningen av statsbidragsbeloppet ytterligare skulle fördröja en ytterst angelägen utvidgning av semesterhemsverksamheten. Vidare visar den försöksverksamhet, som fritidsutredningen bedrivit, att ett anslag på 100 000 kr. skulle bli otillräckligt. Motionärerna anse därför att anslaget till statliga driftbidrag till semesterhem höjes till 250 000 kr.

Befolkningsutredningen har föreslagit och föredragande statsrådet har biträtt förslaget, att socialstyrelsen skall bli den centrala tillsynsmyndigheten för semesterhemsverksamheten. Det kan emellertid på goda grunder ifrågasättas huruvida en sådan anordning är den för verksamheten mest gagnande och ändamålsenliga. Man kan befara att med socialstyrelsen som högsta myndighet följer en centralisering och likriktning av semesterverksamheten, som förkväva initiativet och intresset ute bland de verkande krafterna. Det föreligger risk att hänsyn ej kommer att tagas till skiftande lokala förhållanden och att föreskrifter i detalj komma att göra arbetet tungrott och tidsödande.

Det synes ur många synpunkter vara lämpligare att draga nytta av de erfarenheter, som fritidsutredningen och fritidsnämnden förskaffat sig av semesterhemsverksamheten. Fritidsnämnden har bl. a. till uppgift att fördela statsbidrag till inköp, byggande, underhåll och utrustning av semesterhem, vilken uppgift nämnden kommer att behålla även för framtiden. I enlighet härmed bör fritidsnämnden även få i uppdrag att utdela de statliga driftbidragen till semesterhem. Att här skjuta in socialstyrelsen som den beslutande myndigheten framstår som en mindre väl avvägd åtgärd. Man har sålunda en organisation, vilken är väl förtrogen med de frågor som beröra semesterverksamheten.

Därest fritidsnämnden ombildas och kompletteras med exempelvis fritidsutredningens husmodersdelegation eller i varje fall med representanter för husmödrarna, förefaller den bliva väl skickad som central tillsynsmyndighet för här nämnda verksamhet. Denna organisation skulle på ett helt annat sätt än socialstyrelsen kunna representera olika intressen och skilda landsdelar till gagn för semesterhemsverksamheten.

Med anledning av vad som ovan anförts hemställas,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 233 måtte besluta att rätt till fria sommarresor inträder, då familjens till statlig inkomst- och förmögenhetsbeskattning beskattningsbara belopp icke överstiger 2 500 kronor, oberoende av den skattepliktiga förmögenhetens storlek;

att anslaget till statliga driftbidrag till semesterhem höjes till 250 000 kronor och att under rubriken Bidrag till husmoderssemestern uppföres ett förslagsanslag av 250 000 kronor samt att därvid övriga i motionen framförda synpunkter måtte beaktas.

Stockholm den 30 april 1946.

Gärda Svenson.

B. A. Nilsson.

Erik von Heland.

Bernhard Näsgård.

Ivar Persson.

S. G. W. Wahlund.

John Gustavson.